

er nogen Betænkelighed derved i Sognene, fordi Sogneforstanderstaberne staae under en anden overordnet Autoritet, nemlig Amtsrådet, svarer jeg, at denne Autoritet dog ogsaa er af communal Natur, men ikke en Embedsautoritet, og vil den ærede Minister atter hertil bemærke, at Amtmanden dog ogsaa er deri, tillader jeg mig at paastaae, at det netop turde være det svage Punkt i den anden Lov, at den lader Amtmandens Stilling uforandret. Jeg kan paa ingen Maade troe Andet end, at man i Kjøbstæderne, selv i de mindre, har saamegen Almeensands og saamange dygtige Kræfter, at man kan undvære kongelige Embedsmænds Medbestyrelse. Jeg kan heller ikke troe Andet end at Kjøbstæderne selv ønske en saadan fuldstændig Frihed. Dvsede de den ikke, var Sagen maaskee en anden, men derom foreligger ikke Noget, og Punktet c. i det Andragende fra adskillige jydste Communalbestyrelser, som omtales i Motiverne, synes det mig ogsaa, at man er berettiget til at forstaae saaledes, at der ved de locale Embedsmænd, hvis Virksomhed ønskes indskrænket til et Tilsyn med Overholdelsen af Lovgivningens Forskrifter, maa være tænkt paa Borgemeesteren. I detmindste kan jeg indbestaae for, at man i den Kjøbstad, hvor jeg er valgt, og som hører til de mindre, vilde i høi Grad ønske at faae den fulde Selvstyrelse. Jeg nægter ingenlunde, at der i mange Kjøbstæder finder en meget god Samvirken Sted mellem Borgemeesteren og Borgerrepræsentationen, ja, at endog de Fremskridt, der ere skete med Hensyn til Ordningen af de communale Forhold netop skyldes Embedsmændene; men til Gjengjæld paastaar jeg, at der er andre Kjøbstadcommuner, hvor et ganske andet Forhold finder Sted. Det er vistnok sandsynligt, at der i de større Communer, som have særegne Borgemeistre, ved disses Undævnelse tages særligt Hensyn til, hvilken Forstand paa og Interesse for Communens Anliggender de have, og at det derfor gaaer bedre der, idet Borgemeistrene virkelig arbejde paa Byernes Larv, som om de selv vare Borgere, men i de mindre Kjøbstæder er det tilfældigt, om den Mand, som bestilles til Byfoged, har Interesse for de communale Anliggender. Han kan da meget ofte komme til

at gjøre Glæde og til at standse Foranstaltninger, som Borgerne vilde sætte Priis paa at faae gennemførte. Jeg skal herefter tillade mig at omtale den Ordning af Fattigvæsenet, som efter Lovforslaget er paatænkt. Jeg troer, at disse Bestemmelser ville blive modtagne med meget stor Tilfredshed rundt omkring i Landet, ikke alene af Communerne, men tillige af samtlige Landets Præster og sikkert ogsaa af de Mange, som interessere sig for en Reform af vort Fattigvæsen. Det vil vistnok være bekendt som en Erfarings sag, at det nuværende tvungne communale Fattigvæsen er forbundet med overordentlig store Ulemper. Det hører ikke med til denne Sags Behandling at gaae nærmere ind derpaa, men jeg skal dog tillade mig at minde om, at der føres en ret smaalig og hensynsløs Kamp mellem Communerne for at skyde de Fattige og Forsørgelseskyrden over paa hinanden, at det er vor Folkekirkes Præster, hvem Lovgivningen har gjort til bestikede Sagsførere i dette Punkt, og at det tvungne Fattigvæsen ikke kan være gjenmetrængt af Barmhertighed eller gaae ud paa, hvad der er Hovedopgaven, nemlig at forebygge eller forhindre Fattigdom, men at det for en stor Deel maa have Charakteren af en haard, kold og juridisk Administration. Det er nu ganske vist, at denne dets Charakter ikke paa nogen Maade vil blive forbedret ved, at det gaaer over til Communalbestyrelserne; jeg antager endog, at den snarere vil blive forværret, thi Sognepræsterne have vistnok i mange Tilfælde gjort en mere human Indskyldelse gjælden end flere af Communalbestyrelsens verbdlige Medlemmer; men ved Siden deraf stoler jeg paa, at der jevnslides med det tvungne Fattigvæsen vil opstaae et frit Fattigvæsen, der bestandigt vil udbrede sig mere og mere. Det er nemlig min Tanke, at det tvungne Fattigvæsen vel kan reformeres, men at det ikke trods sine mange Ulemper, idetmindste ikke for Tiden, kan undværes. Derimod troer jeg, at man med en ganske anden Kraft end hidtil maa arbejde paa Udviklingen af et frit Fattigvæsen ved Siden deraf, for at forhindre, at de Ulemper, som det tvungne Fattigvæsen har medført, altfor meget faae Overhaand; men et saadant frit Fattigvæsen, haaret af Kjærlighedens Aand, kan